

Milé študentky a študenti,

Pripomeňte si prosím otázky a Vaše vypracovania, ktorými ste sa zaoberali pri individuálnom zadaní v predchádzajúcom letnom semestri na predmete Biblioterapia 1 v súvislosti s analýzou obľúbenej rozprávky z detstva. V tomto cvičení ich budeme potrebovať s tým, že budeme pracovať v trojiciach. Jeden bude v roli rozprávajúceho (pacienta, klienta), jeden v roli terapeuta (facilitátora, sprevádzajúceho, vedúceho procesu rozprávania) a jeden v roli pozorovateľa (pozoruje reakcie a aktivity rozprávajúceho aj terapeuta z hľadiska ich podporného potenciálu).

Kým začnete pracovať, prečítajte si prosím najskôr celé zadanie!

A/ Práca v skupinách – zadanie

Na prácu v skupinách si pripravte text, ktorý ste mi v tom čase zasielali ako plnenie zadania o Vašej introspekcii (pomocou vyššie spomínaných otázok) o Vašej obľúbenej rozprávke z detstva. Prečítajte si ho, aby ste si ho pripomenuli, prípadne aj knihu alebo nahrávku alebo inú zaznamenanú podobu rozprávky, v ktorej sa Vaša obľúbená rozprávka nachádza, aby ste mohli zdieľať krátke ukážky počas práce v skupinke, ak si to budete želať, prípadne si pripravte aj iné dôležité s obľúbenou rozprávkou súvisiace predmety alebo skutočnosti, aby ste ich jednoducho mohli mať pri sebe, ak budete potrebovať.

Počas skupinovej práce jeden krátko vyrozpráva obsah svojej obľúbenej rozprávky kolegovi v roli terapeuta, ktorý vedie a podporuje proces rozprávania tak, aby bol pre klienta podporný. Pozorovateľ pozoruje a robí si priebežne poznámky, čo si všimol, z ktorých potom poskytne spätnú väzbu v skupine, v ktorej sa pracovalo tak, aby napomáhala učeniu a rozvoju všetkých zúčastnených. Potom sa Vaše úlohy vymenia.

Pred výmenou úloh je však potrebné vždy venovať 10 minút poznámkam z Vašej spoločnej práce! Preto si vopred nachystajte pero a papier, aby ste ich mali nablízku. Pomocné otázky k tomu, na čo sa sústredíte pri reflexii vnímania, pripájam nižšie. Venujte prosím pozornosť tomu, že poslucháč/sprevádzajúci/podporujúci rozhovor má iné otázky, ako rozprávajúci!

A/ Rozprávajúci môže zdieľať pomocou otázok z predchádzajúceho cvičenia, alebo voľne rozprávať v nadväznosti na to, ako ho vedúci procesu vedie v rozprávaní.

B/ Úlohou poslucháča/-ov je podporovať a sprevádzať rozprávajúceho v rozprávaní, aby porozprával čo najviac pre rozprávajúceho dôležitých skutočností, priebežne všímať nielen obsah rozprávaného, ale aj mimoverbálne prejavy (nie, aby ste rozprávajúceho pri niečom „prichytili“, ale aby ste sa to začali učiť si to čo najdetailnejšie si všímať), prípadne ako sa jednotlivé prejavy menili počas rozhovoru, upozorňovať na zaujímavé súvislosti a detaily, ktoré si sám trebárs nemusel všimnúť, svoje pocity a reakcie počas rozhovoru, prípadne ich zdieľať (lebo aj to je zdrojom informácií pre rozprávajúceho) a po skončení zdieľania si odpovedať na nasledujúce otázky:

1. Išlo o rovnakú rozprávku/verziu rozprávky, ako bola Vaša? V čom je rozdiel? Ktorá časť z rozprávania zaujala Vás osobne a ktorá časť bola najvýznamnejšia pre kolegu/-gyňu?

2. Ako ste sa cítili, keď Vám kolega/kolegyňa rozprávku rozprával/-la? Pomenujte tento pocity a pokúste sa ich lokalizovať, kde v tele sa nachádzali? Všimli ste si, kedy sa počas Vášho rozhovoru objavili emócie? U kolegu/u Vás? Ako ste s nimi pracovali?
3. Máte rovnaké významy symbolov (kultúrne, rodinné, osobné) ako má Váš kolega/kolegyňa? Dokázali ste to počas rozhovoru rešpektovať/plynule s tým pracovať, alebo Vás to vyrušovalo?
4. Aká systémová hierarchia sa rozprávku prezentuje? Podarilo sa Vám odhaliť spoločne vzorce (kultúrne, rodinné, osobné), ktoré rozprávka odhaľuje?
5. Aké bolo pre Vás dotváranie rozprávky kolegom/kolegyňou? Potreboval Vašu podporu, alebo postupoval samostatne? Ako ste sa dohodli, kto je vedúcim rozhovoru? Podľa čoho ste to poznali?
6. Zistili ste niečo nové? Alebo ste sa v niečom utvrdili, čo už ste vedeli? Čo ste sa vďaka tomuto cvičeniu dozvedeli/naučili? Čo by ste sa ešte potrebovali dozvedieť/opýtať?
7. Čo Vás počas celého cvičenia najviac prekvapilo? Čo Vás vyrušovalo? Chýbalo Vám niečo?
8. Zistili ste niečo o sebe, aj keď ste boli v roli poslucháča?
9. Čo by ste ešte potrebovali? Čo by podľa Vás ešte potreboval Váš kolega/-kolegyňa?

Svoje pozorovania si zapíšte.

C/ V čase, keď si poslucháč/sprevádzajúci v rozhovore robí poznámky o svojom vnímaní počas rozhovoru, rozprávajúci využije čas na vlastné vnímanie priebehu a výsledkov rozhovoru a urobí si poznámky k vnímaniu zo svojho uhla pohľadu:

1. Ako na vás pôsobil tento spôsob vedenia rozhovoru? Bolo niečo čo vás prekvapilo, urobilo vám radosť, alebo naopak vám prekážalo? Popíšte čo najviac detailov.
2. Pomohol vám tento rozhovor zistiť niečo nové – nejaké nové informácie všeobecne, alebo niečo nové o vás, nejaké nové pohľady, súvislosti alebo možné riešenia, na ktoré ste prišli vďaka rozhovoru? Ak áno, čo to bolo? Ako s tým naložíte?
3. Ako to vaša kolegyňa, ktorá vás počúvala, dosiahla, že sa jej podarilo ponúknuť niečo nové, nejaký nový pohľad alebo informácie? Ako sa to stalo? Používate aj vy tento spôsob podpory rozprávajúcich alebo je to niečo úplne nové?
4. Viete si predstaviť, že by ste tento spôsob podpory niekedy v najbližšej budúcnosti vyskúšali? Ak áno, ako a kedy? V akej situácii.
5. Čo ste sa naučili nové prípadne iné zaujímavé podnety a poznámky, ktoré by ste si určite veľmi radi zaznamenali? Čo by ste ešte potrebovali?

D/ Pozorovateľ si robí poznámky priebežne k A/ aj B/ aj C/. Na záver v malej skupine pozdieľa, čo si všimol a mohlo by to byť zdrojom dôležitého poznania aj pre ostatných.

Úlohy sa vymenia tak, aby sa všetci vystriedali v každej z uvedených 3 rolí.

E/ Návrat do veľkej skupiny

Čo ste sa vďaka tomuto cvičeniu naučili?

Vyberte zo svojich poznámok tie časti, ktoré by ste radi zdieľali vo veľkej skupine – či už preto, že sa chcete podeliť so zaujímavým zážitkom alebo zistením, alebo preto že potrebujete niečo dokončiť, čo zostalo otvorené, bez čoho by sa vám ťažko končilo toto cvičenie alebo sa jednoducho potrebujete niečo opýtať, na čo odpoveď by možno bola zaujímavá aj pre ostatných. Zdieľajte vo veľkej skupine.

Ďakujem Vám za spoluprácu a Teším sa na zdieľanie skupine!

V Bratislave, 10. 3. 2021.

Kotrbová

PhDr. Kvetoslava Kotrbová, PhD., MPH

odborná asistentka

Katedra liečebnej pedagogiky

Univerzita Komenského v Bratislave

Šoltésovej 4, 811 08 Bratislava, Slovensko

+421 948 316 081 | kotrbova@fedu.uniba.sk

<https://www.fedu.uniba.sk/sucasti/katedry/katedra-liecebnej-pedagogiky/>

© Kotrbová, K. 2021. *Nácvik vedenia rozhovoru – téma Oblíbená rozprávka z detstva.* Katedra liečebnej pedagogiky, Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2021. Voľné vlastné spracovanie v prispôbení pre študijný predmet Biblioterapia študijného programu liečebná pedagogika. Inšpirované zážitkom a vlastnými poznámkami výcviku pre psychoterapeutov v procesorientovanej a systemickej psychoterapii vedeného supervízormi Verný, I., Šramová, Z., Konečný, P.: Práca s rozprávkami In: Procesorientovaná práca v systmických štruktúrach. Dlhodobý výcvik - jednorazová vzdelávacia aktivita pre zdravotníckych pracovníkov, POPI Slovensko a Slovenská psychoterapeutická spoločnosť 2006-2009 (Hošťálková, Zlín, Rožnov pod Radhoštěm, Jur pri Bratislave). (poznámky z výcviku – archív autorky)